

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 .

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fl.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíthatnak.

Nemzeti ünnep.

Ünnepet ül ma a hazafias kegyelet. Egy ország borul le az előtt, kinek bölcsesége hazát alapított Árpád nemzetének; ünnepli annak emlékeztétét, kiben a nemzetét jellemző erények összessége megsokasodva lakozott, kinek nemes, tiszta alakját szeretetének minden ékességével övezi s a kit hazafias és vallásos kegyelele szentté avatott.

Az a csepp víz, a mely Vajk fejedelem fenkölt homlokát érinté, maradandóbb, nagyobb győzelmet biztosított nemzetének, mint százszázalékos csatákban kiömlő vére. Ha Szent István nem iktatja be őseinket Európa keresztény népesládjai közé, a világ történelem úgy emlékeznék meg rólunk ma, mint a népvándorlás hullámsíkjába temetett fájrról.

Hogy él magyar s áll Buda még, az első szent királyunknak köszönhető, a ki kilencszáz év előtt megérté korának intő szótát s példaadásával, erélyes kormányzatával s az alkotmány alapjának biztosításával, különösen hittérítői küldetésével a keresztény civilizáció ösvényére vezette nemzetét.

Ebben a historiai tényben csodáljuk az Ő nagyságát, bölcsességét és dicsőségét.

Ragyogó sugár-özönben áll előttünk az Ő szent alakja sok századok elmúltán is s mind erősebben növekedik hódolatára indító csillogásában.

Az Ő nagyságának, uralkodói bölcsességének reánk sugárzó fénye a lelkekben a hazának, a hősök vértől ezerszer megszentelt földnek, a földet veritéken munkával művelő népnek, az ő hű nemzetének szeretetét fakasztja és érleli.

Mig ezen a földön az ő erényeinek a fénye terjeng, a népet, ki itt él, *magyarnak* fogja ismerni, ennek kell, hogy ismerje a világ. Magyarnak nyelvben, gondolkodásban és érzelemben.

Mint nemzeti ünnepet törvénybe iktatta a mai napot a törvényhozás.

A nemzet ünnepének a hatása alatt élénkebben érezzük, önkéntelenül is hangoztatjuk magyart voltunkat s buzditás nélkül is eszmények felé fordulunk, azokért lelkesülünk.

Mert nincsen nép a föld kerekén, amelynek a nemzeti érzésre s az ebből fakadó nemzeti öntudatra olyan életkérdéses módon volna szüksége, mint nekünk magyaroknak.

Az a rideg meghatározás, hogy közös törvények alatt, közös területen élő emberek összessége a: haza; — nem felel meg annak a fogalomnak, annak az eszmének, mely az igazi hazát jelenti. Mert a haza csak akkor igazi, ha egy dobogó nagy szívhöz hasonlít, amelynek minden érzése, minden öröme, fájdalma, vágya és ábrándja közös azokéval, kiket annak a dobogó nagy szívnak a vértet áplál. Öntudatos, erős nemzeti munkára van szükségünk, a mely nem csüggedő szeretettel biztosítja annak az édes nagy szívnak életfentartó erejét és működését.

Aki ebben a munkában velünk tart, az édes testvérünk. Az a hazának hű fia, a nemzeti eszmének erőssége.

A legkisebb sem kevés, a mit a nemzeti czélok érdekében teszünk, de a legkisebb mulasztás is örök szemrehányással rágódhatik lelkiismeretünkön, mintha édes anyánk iránt követtünk volna el bűnt.

Ágyu dörgés, harang zugás, áhitatos zsolozsmák zengése hirdeti, hogy ma egy ország ünnepel. A nemzeti történelem génuszja lebeg felettünk.

A romaiak házi-isteneiknek naponta áldoztak. A magyar sem mulasztja el szüntelenül dicsőíteni nemzete történelmi ideáljait. És ez nem csak hazafias érzésre buzdit, de nemzeti cselekvésre

indit. Ebben a cselekvésben, a közös érzések felkeltésén alapuló hódítás feladatai várnak reánk.

Mert a honalapítás nagy munkája még nincsen befejezve. Az a magyar nemzeti állam, melyet Árpád hős hada vérrel megszerzett, melyet Szent István bölcsesége Európa országai sorába iktatott a nemzeti egység és fenség lényeges sajátosságait minden téren még nem juttatta érvényre. Legnagyobb erősségünket, első szent királyunk nyelvét, apánk nyelvét, lelki közösségünk legmegbízhatóbb örét és biztosítékát intézményeinkben még nem juttatták diadalra. Pedig ez képezi legnagyobb erősségünket. Mert megdönthetetlen igazság az, hogy: nyelvében él a nemzet.

Amit az elme gondol, és a szív érez, annak tökéletes tolmácsa csak a nyelv lehet. Ez örzi meg a hagyományokat, ebben él tovább a nemzeti mult, ez éli túl az éveket, ez zengi túl a bérézeket. Ez haladásunknak, nemzeti életünknek egyedüli garanciája. Ez korunknak intő szótata, mely arra figyelmeztet, hogy meleg szeretettel vegyük körül s védjük ezt az Istentől való, őseinkről reánk maradt legnagyobb kincset, amiről egymásra ismerünk s ami bennünket összeforraszt.

Kitartással kövessük első apostoli királyunk példaadását aki ősei hitéhez ragaszkodó népének gondolkodásán felülemelkedve alkalmazkodott korának uralkodó szemléletéhez s ezzel biztosította nekünk ezt a drága szent Hazát.

Áldozzunk kegyelettel az Ő dicső emlékének s szálljon a magyarok hatalmas Istenéhez, a már őseink által is énekelt zsolozsma:

„Áldd meg országunkat,
Mi magyar hazánkat,
Vezéreljed jóra
A mi királyunkat.”

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGZÁJA.

A világ népessége.

A sok változás közt, a mi földünkön a mult század folyamán történt, nem a leglényegtelenebb a népesség arányszámának alakulása. Ma, a huszadik század elején, szinte hihetetlen, milyen más volt a világ népessége egy századal korábban. A nagy historiai faktorok neve nem változott: Anglia, Franciaország, Németország, Magyarország, Ausztria, Oroszország, Spanyolország, — de ugyancsak hatalmas új szereplők léptek színre a világ más részeiből.

Európának 1801-ben körülbelül 175 millió lakója volt s ma van 392 millió, tehát 217 millióval, az az százhuszonnégy százalékkal több ma, mint egy század előtt.

Franciaország népessége 1801-ben több volt 33 milliónál, tehát több, mint bármelyik nemzeté, az oroszot kivéve, bár akkor Oroszországnak se volt több lakója 36 milliónál. Anglia, beleértve Skóciát és Írországot, 16 millió lelket számlált. A német birodalom szertedarábalt területein körülbelül 15 millió ember lakott, vagy ezernyolcz-ezerkilencszáz kis szuverén államocskában Itália alig létezett; a szardíniai királyságnak volt 2,700,000 lakója; a toszkánai nagyhercegségben, vagyis az etrusiai királyságban 1 millió volt volt az alattvaló; az Egyház államaiban 2,600,000; a nápolyi királyságban 4,800,000, — a darabokra mállott felszigeten, összesen tíz államban, 17 millió lélek lakott. Az osztrák-magyar monarchiában összevéve 25 millió ember élt.

Európa határain túl pedig ismeretlen volt a világ. Tudták, hogy ázsiai Indiában s Kinában tömérdek az

ember. Kinában, már az ó-korban, többször végeztek népszámlálást, szájkantint számítva az embert; Krisztus után az első században 59,594,978 száját olvastak össze; 1743-ban Allerstein szerint 198,213,713 száját; 1795-ben Macartney adatai szerint 333 milliót. De semmi adatunk sincs az akkor hozzáférhetetlen Japánról, se Indiáról, se a többi ázsiai birodalmakról. Afrikának ugyiszlán csak körvonalait ismerték; ötven év előtt még a térkép teli volt „Terra ignota” jelzéssel. Amerikában, az Egyesült Államok hivatalos cenzusa szerint, 1790-ben 3,929,214 lélek volt, s 1800-ban 5,308,483. Mexikó, Peru, Csile, Brazília, a spanyol és portugál gyarmatvidék nem végezt népszámlálást, alig volt ott néhány ezer fehér s néhány millió pusztuló rézbőrű, össze-vissza 4—5 millió. Ausztrália az álmvilágba tartozott még.

Ma, a huszadik század elején, merőben új világ van előttünk. Egy század elég volt, hogy nagyobb átalakulás történjék, mint eddig háromszor esztendő alatt.

Európa lakossága közel jár a négy száz millióhoz. Franciaország határait megnyírbálták jócskán, de így is van harmincznyolcz millió lakosa; a mult század elején Európa területének ötöd részét tette ki, ma már csak a tizedrésze. Anglia népessége negyvenegy millióra emelkedett ugyanakkora területen, tehát százötvenhat százalék a gyarapodás, holott Franciaországban csak negyvenhat.

Németország, az egységes birodalom lakossága harminczkilencz millió volt, 1871-ben, ma pedig ötvenhat millió, — harmincz év alatt tizenhat millió lélekkel szaporodott a német nép s az arányos gyarapodás negyvenhárom százalék, — de 1801-hez arányitva a gyarapodás százhuszonögy százalék.

Itália is föltámadt halottaiból. Egységesebb, mint valaha. Harminczkét millió lakosa van, szinte kétszerannyi mint a mult század elején.

Az osztrák-magyar monarchiában több mint negyvenöt millió lélek él; Spanyolországban tizennyolcz, Belgiumban s a Német-Alföldön csak ötmillió voltak 1801-ben, ma van tizenkét millió ember, tehát száz esztendő alatt száznegyven perczentes a gyarapodás.

Az orosz czár alig győzi népei összeszámlálását. Csak európai területein száztizenöt millió az ember nyolczvanegy millióval, kétszáznegyven százalékkal több, mint a mult század elején; az ázsiai muszkákat is bele-számitva, százharminczöt millió az orosz alattvaló.

Japán is föllállott. Alig tegnap született meg a Nyugat számára, de már nagyhatalmassági tényező negyvennyolcz millió emberével; hadserege hatszázezernél több, van ötvenhárom páncélosa, ötven torpedónaszádja s kereskedelmi exportja, harmincz év alatt ezerkétszáz millióra gyarapodott kétszáz millióról.

Amerikában függetlenséget vívott ki Peru, öt millió lakossal, Csile három millióval, az argentinai köztársaság öt millióval, Brazília tizenhat millióval Mexikóban friss élet lüktet s már van tizenhárom millió embere. A hajdan havas Kanadában körülbelül hat millió ember dolgozik a boldogulásért. De a csoda az egyesült Államokban történt, hetvennyolcz millió lélek van ott ma s birokra készül az egész világ iparával és kereskedelmével.

1801-ben kétszáz millió emberrel kevesebb csinálta a világhistóriát, — ma nyolczszáz millió ád dolgot Klónak. Holnap lesz már egy milliárd.

És még Afrika! Ha ott eloszlik majd a sötétség! És mindezt nem a fegyveres hatalom, nem a hadsereg, nem hódítások mivelték, — néhány lángelméjű ember: Stephenson, Laze Seguin, Amperere, Faraday, Fresnel, Graham Bell, Pasteur, ezek a világ potentátjai, a kik a mult század folyamán átalakították a föld képét, mélységesebben, maradandóbban mint száz Napoleon.

Szénbányásziskola Petrozsényben.

Petrozsény község közönségének, sőt a Zsilvölgyön messze túlterjedő érdekltség körében bizonyára megelégedést és örömet okoz a petrozsényi szénbányász iskola megnyitása.

A Zsilvölgy, különösen Petroszény haladása, fejlődése érdekében a múlt évben oly intézmények létesítéseért folyamodott Petroszény község közönsége a magas kormányhoz, melyeket a saját erejéből nem létesíthet.

Az emlékiratokban kifejtett kéréseink az államkormányzatban beállott zavaros viszonyoknál fogva még nem nyerhettek érdemleges elintéztést, egyedül a szénbányásziskola az, melyre nézve illetékes helyen kérelmünk meghallgatásra talált s ezzel gyermeke jövője iránt szeretettel gondoskodó számos szülő óhajta teljesült, kiknek miheztartása végett közüljük az alábbi hirdetményeket:

„A zalathnai m. kir. főbányahivatal folyó évi 2066. számú leiratában közölte a vezetésem alá tartozó köszénbánya hivatalallal, miszerint Ő Felsege Ischben 1905. július hó 16-án kelt s a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszteriumnak folyó évi augusztus hó 2-án 60.204. számú magas rendeletével leadott legfelső elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Petrozsenyben nyilvánossági jelleggel felruházott szénbányásziskola létesíttessék és ez év szeptember havában megnyitassék.

A szénbányásziskola iránt érdeklődők, a mennyiben ahhoz elöljáróhatóságuk útján, vagy más úton nem juthattak, a szükséges felvilágosítást Petrozsényben, az alulírt hivatal irodájában megkaphatják.

A zsírvölgyi m. kir. kőszénbányahivatal.

Kantner János,
m. kir. bányabiz. főnök

Ugyanerre vonatkozólag köztudomásra hozzuk a
zalathnai m. kir. főbányahivatal alábbi hirdetményét:

„2066—1905. sz.

Hirdetmény.

Folyó évi július 16-án kelt legfelső elhatározással Petrosényben nyilvános jellegű szénbányásziskola létesítettett, melynek megnyitása folyó év szeptember havában megtörténik.

A szénbányászat minden ágában alkalmazható altisztek itteni kiképzése jelzett időben veszi kezdetét, az előkészítő tanfolyamra felvett új növendékek tanításával.

A kik e bányaiskolába 1905/906.,—1906/907. két tanévre felvételt nyújtó akarják magukat, sajátkezüleg, magyar nyelven írt folyamodványaikat folyó év augusztus hó 20-ig a zsilvölgyi m. kir. kőszénbányahivatalhoz Petrozsénybe kötelesek benyújtani előljáró kir. bányahivatalnak, vagy azon bányabirtokos utján, kinek szolgálatában állanak.

A felvételi folyamodványhoz a köveskező okmányok csatolandók:

1. Bánya- vagy megyei főorvos által kiállított bizonyítvány az ép, erős bányamunkára alkalmas talkatról, jó látó-halló és beszélő szervezetükről; az 1887. évi XXI. t. cz. 4. §-nak megfelelő himlő ujjraltásról, vagy az alól az idézett t. cz. 5. §. értelmében való felmentésről.

2. Anyakönyvi kivonat annak beigazolására, hogy 17-ik életévüket betöltötték.

3. Az előjáróhivatal, vagy illetékes polgári hatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvány.

4. Iskolai bizonyítvány arról, hogy az elemi népiskola négy (4) osztályát jó eredménnyel végezték.

5. Szolgálati bizonyítvány arról, hogy valamely szénbányánál legalább (kettő) 2 éven át megszakítás nélkül kézi munkával foglalkoztak.

A kik azonban a fentebbi végzettségnél magasabb képzettséggel bírnak, csak egy munkában töltött évet tartoznak kimutatni.

Az előkészítő tanfolyam bevégezése nem jogosít más bányaiskola szaktanfolyamába való felvételre.

Az előkészítő tanfolyamba való felvétel az orvosi felülvizsgálati és felvételi vizsga eredményétől függ.

— A felvételi vizsgánál követelmény: magyar nyelven jól olvasás, folyékony jó írás, az olvasottak értelmes elmondani tudása, közönséges és törzsszámokkal

a 4 alaplévelet hibátlan megfejtése és a méter-mérték beosztásának ismerete.

M. kir. főbányahivatal
Zalathnán, 1905. augusztus 8-án."

32. A jövő hóban megnyíló szakiskolába felvételre már eddig is számos növendék jelentkezett távolvidékről. Ha köztudomásra jut, bizonyára oly tömegesen fognak beiratkozni, hogy már az első év indokolttá fogja tenni a kormány körökben nyilvánult ama véleményed, hogy ez lesz az országnak ilyen első szakiskolája, melynek szervezését végezté czofalvi Csia Ignác kir. főmérnök, a zalathnai m. kir. főbányahivatal h. főnöke Petroszénbelyre érkezett s tiszteletére Andreics János kir. bányatanácsos, petroszényi bányaaigazgató f. hó 18-án ebédet adott, melyre a hivatalok főnökei, a köz- és társadalmi élet több tevékeny tényezője voltak hivatalosak.

A főbányahivatal ünnepelt képviselőjét Petrozsenyi község közönsége nevében Zádory Károly jegyző köszöntötte fel, a meggyőződés közvetlenségével tolmácsolva azt az osztatlan örömet, melyet a szénbányásziskola létesítése keltett; kifejezést adva a közönség háláérzetének a zalathnai m. kir. főbányahivatali jöndulatu és sikeres támogatásáért, mely nagyban előmozdította az áldásos, hasznos intézmény szervezését, mely egyik hathatós tényezője lesz annak a hazafias törekvésünknek, hogy itt a végvidéken kulturmisszióknak megfelelőessünk; hogy a hazának, a társadalomnak lelkes, hasznos és munkás polgárokat nevelhessünk. Csia Ignác kir. főmérnök, a zalathnai m. kir. főbányahivatal körünkben szívélyesen üdvözölt képviselője életteléssel végzett felköszöntőre a distingvált társaság lelkes éljenzése után az ünnepelt kir. főmérnök emelt poharat s nagyfigyelemmel hallgatott pohárköszöntő keretében ismertette a petrozsenyi szénbányásziskola létesülésének előzményeit s azokat a nehézségeket, melyekkel minden ilyen közintézmény létrehozása jár. Bár nem tagadja, hogy a m. kir. főbányahivatal, — melynek nevében az elismerés kifejezését megköszöni — kitelhetőleg támogatja a most megnyíló szakiskola létesülését, de ő a valódi érdemnek, annak a lelkes férfinak nyújtja az elismerés koszoruját, akitől az eszme ered, aki meggyőződésének erejével, fáradásig nem ismerő buzgalommal és szaktudással az üdvös eszmét terjesztette, és megvalósulásra érlelte; akinek nevét — azt hiszi említeni sem kell . . .

— Éljen Andreics János! Hangoztaták a jelen-
váltak . . .

Igen, — folytatá a szónok, — Andreics János kir. bányatanácsos az, aki mielőtt petrozsényi bányaignazgatóvá elhivatott, már propagálta a petrozsényben felállítandó bányász iskola eszméjét, melynek nagybefolyású hathatós támogatója volt dr. Chorin Ferenc főrendiházi tag ur örméltósága, a Salgótarjáni Köszénbánya Társulat elnöke, kinek közbenjárása az eszme megvalósulását sikeresen előmozdította s a hazafias társulat áldozatkészsége az intézmény létrehozásának anyagi akadályait harította el. Mátyás Sándor p. ü. miniszteri tanácsos ur a legfőbb érdem, aki a mostani közkormányzati viszonyok között is, a magas kormány. döntéséhez s a legfelső jóváhagyáshoz az intézkedéseket ügyszeretettel előmozdította; a m. kir. főbányahivatal vezető főnöke: Angyal József kir. bányatanácsos ur a legmelegebb ösztönzattal mozditotta elő az ügy sikerét s így valósult meg Andreics János kir. bányatanácsos eszméje, kit a szónokkal együtt a jelen voltak lelkesen éljeneztek.

Indokoltak tartottuk erről is az érdeklődő közönsé-
ret tájékoztatni.

KÜLÖNFÉLEK.

— Ő felsege születésnapjának 75-ik évfordulóját nagyományos ünnepléssel ülte meg Petrozsény közön-
sége. Már előző este a középületeken nemzeti zászlók
lentek, a kivilágított utcákban a bányazénekek lelke-
itől indulókat játszva vonult végig a későszög hullámzott
közönség. 18-án délelőtt az összes templomokban
napi isteni tiszteletek voltak a róm. kath. templomban
az összes hivatalok, és intézetek képviselőinek részvé-
telével Buday János plebános vezette a hálaadó isteni
tisztelet.

— **Szent István napján**, ma délelőtt tíz órakor
róm. hath. templomban szent beszéd s ünnepi nagymise
sz, melyen a bányazenekar kísérete mellett az ipar-
estület zászlója alatt felvonulva vesz részt.

— **Személyi hír.** Czófalvi Csia Ignác kir. örménök, a zalathnai m. kir. főbányahivatal h. főnöke 17-én Petrosénybe érkezett s a szénbányaiskola szervezése végett néhány napot Petrosényben tölt.

— A Petrosényi és járási ipartestület szent István-napi táncmulatsága ma délután 4 órakor Kezdődik a Wágner szálloda udvar-kertjében s este 8 órakor a nagyteremben. Este 9 órakor lesz a tűzijáték.

— **Dalestély és táncvigalom.** A Petrilla-deákban-
nyai ifjusági egyesület, a Petrilla-deákban-nyai áll. elemi
iskola tantermeiben saját alapja javára 1905. évi aug.
hó 20-án dalestélyol egybekötött zártkörű táncvigalmat
rendez. Belépődíj: személyigény 1 korona, családijegye
2 korona. Kezdeté este 8 óraker. Felülfizetések köz-
sége figadtnak és hírlapilag nyugtáztának. Ételek-
és italokról gondoskodva van. A dalestély műsora: 1.
„Hymnusz“. Éneklé az ifjusági dalárda. 2. „Szent István
koronája“. Bácsy Frigyesztől. Szavalja: Loy Mariska.
3. „Nyitány“. Schöndelfertől. Előadók: Kubata Béla,
Hög Károly, Hinkl Gusztáv, Tauch József, Ott Mátyás,
Barta Gottlieb és Santner János. 4. „Egy kedves em-
ber“. Monolog, Gabányitól; előadja Székely Jenő. 5.
„A szabadság fája“. Bácsy Frigyesztől; szavalja: Mauksch
Róza. 6. Népdalok, éneklé az ifjusági dalárda. 7. A
„Baleset“. Dialog; előadók: Császár János és Chwoy
László. 8. „Ária“, „Puritáner“ operából, Bellinitől; elő-
adók: Kubata Béla, Hög Károly, Hinkl Gusztáv, Tauch
József, Ott Mátyás, Aarta Gottlieb és Santner János.
9. „Szent István első király“, irta és felolvassa: Nánáné
Molnár Veronka. 10. „A bánya szerencsétlenség“, Mo-
nolog, Gabányitól; előadja: Kerl Albert. 11. „Magyar
egyveleg“. Keller B.-tól, előadók: Kubata Béla, Hög
Károly, Hinkl Gusztáv, Tauch József, Ott Mátyás, Barta
Gottlieb és Santner János. 12. „Szózat“ éneklé az ifju-
sági dalárda.

— A petrózésényi iparostanonciskolába a beiratások szeptember hó 1, 2 és 3 napján tartatnak meg. 4-én rendes előadás. A tanulók beíratásakor 40 fillért tartoznak hozni az ellenőrző könyveskéért. A tanoncztartó mesterek saját érdekükben gondoskodniuk kellő időben a beíratásról saját jól felfogott érdekükben az esetleges kellemtelenségek elkerülése végett.

Iparostanoncziskola Igazgatósága.

— **Tűzeset.** Folyó hó 17-ére virradóra éjjeli főlegy órákor dobpergés, felvert harangok kongása zavarta meg Petrózseny közönségének nyugalmát. A Malea hid mellett, Both János temetkezési és asztalos-árúraktára égett le. Ugy a fabódé, mint az árúk teljesen elégték. A kár 1800 kor. erejéig biztosítva volt a Magyar-Francia biztosító társulatnál. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **Sikkasztó vasuti hivatalnok.** Nagy szenációt kellett Burger Lipót lupényi máv. hivatalnok eltűnése. A nevezett tisztviselő az állomásfőnököt helyettesítette szabadságjele alatt s f. hó 15-én nyomtalanul eltűnővén, a megejtett vizsgálat a kezelése alatt volt pénzárban 27000 korona hiányt állapított meg. Megfontolatlan kelték ez vitte a különben rokonszenves és értelmes hivatalnokot a rosszutra.

— **Leszakart az állvány** mult csütörtökön estefelé az ujaszínó építésnél. Három férfi, egy asszony és egy kutyus lezuhant, de szerencsére jelentéktelen sérülést szenvedtek. Hárman már ismét munkába álltak s kettő pár nap alatt szintén teljesen felépült. A rendőri vizsgálatot a főtiszt Ferenccs szolgálóiról azonnal megejtette s megállapította szakértő építésszerműnök közbenjöttével, hogy az építésvezetőség mulasztás, vagy helytelen intézkedés vádjja nem terheli. Az állvány egy részének leszakadását az okozta hogy két vaskapcsot ismeretlen tettes kivett, vagy ellopott s egy támaszul szolgált gerenda elreccsuszott.

— **Vérgző tanító.** Pénteken este 9 órakor a petillai Zsil-hid mellett Rosenberg Salamon italméresi üz-
etének ablakait bevették. A kocsmárosnak hasonló-
8 éves fia kiszaladt a zajra s kérdőre vonta a gyorsan
ovahaladt Bő c z a J á n o s gör. kel. felekezeti tanítót
s M u n t y á n P é t e r (Nyáczek) társát. Bő c z a tanító
ekapta Muntyán válláról a kaszát s Rosenberg fején,
yakán és két karján életveszélyes sérüléseket ejtett s
Muntyán pedig ütlegette. Ezalatt id. Rosenberg Salamon
s odaérkezett, de a tettesek gyorsan ellillantak. A fiatal
értettet eszméletlen állapotban bevitték lakására s
gombaton reggel hordágyon a bányatársulati kórházba
zállították. Életbenmaradásához kevés a reménység.
Bő c z a J á n o s t és Muntyán Petrut még az éj folyamán
tartoztatta a csendőrség s összevasalva a községháza
örtönébe zárták s reggel a csendőrlaktanyába kísérték.
Ez esetet nyomban bejelentették a kir. ügyészségnek s
továbbiakra nézve a vizsgálóbíró fog intézkedni.

— **44.000** előfizetővel dicsekedhetik Tolnai Világ
apja, melyet királyi körjegyzői okirattal tud igazolni.
Az igazán páratlan eredmény a képes lapok történetében.

Százával érkeznek az elismerések az előfizetők részéről Tolnai Világ Lapjához, s legyünk őszinték, azt meg is érdemli ezen lap, mert rendkívül érdekes, tartalmánál fogva mindenkinek az érdeklődését magára vonja. Ha valami nagy szenzációt olvasunk a napilapba, a legnagyobb áldozatok árán is megszerzi annak hősét Tolnai Világ Lapja, s már a legközelebbi számban bentláljuk az illető arcképét. Ez a lap igazi különlegesség. S ha tekintetbe vesszük, feltűnő olcsó előfizetési árat, bátran mondhatjuk, hogy nincs olyan család, a hol ezen lapra szükség nem volna. Kérjen egy mutatót Tolnai Világ Lapjából, ott részletes felvilágosítást talál, a külön. a laphoz járó ajándékokra nézve is, de ha elő akar fizetni, előfizetési ár felévenként 4 frt. helyett 2 frt. 48 kr. Előfizetések a Magyar Kereskedelmi Közlönyhöz küldendő, Budapest, VII., Károly-körút 9.

— **Tanúgybarátok figyelmébe** ajánljuk Kurnig paedagogusnak alább közölt felhívását melyet valamenyi népművelőhöz valamenyi emberbaráthoz intéz: Minden új hadviselés, mely népek közt vezetettik vagy előkészítettik — és valamenyi előkészül rá — legkézzelfoghatóbb bizonyíték arra, hogy a nevelés mezején hiányzik a nemzetközi egység. Hogy a paedagogia terén nemzetközi, egységhez jussunk, ennek egyedüli szere a paedagogusok eszmecseréje, egy ezen célból alkotandó spezialis nevelési központban. Alólírott senkitől meg nem bízva, de meggyőződve arról, hogy ezerek, sőt százezrek gondolatát tolmácsolja; közreműködésre hív fel Titeket, hogy lehetőleg rövid idő alatt egy nemzetközi tanácsadó nevelési központot lehessen létesíteni. Csakis ilyen intézmény létesítésének eszméje forog fen ezen felhívásnál — bármily más meghatározott paedagogiai jelleg, legyen az paedagogia-optimiztikus, vagy paedagogia-pesszimiztikus, már elejétől fogva, sőt létesítése előtt is — ki van zárva (mint az én 1903 ban 2. kiadásban megjelent főmunkám, valamint számos egyidejűleg és később közzétett röpirataimból is kitűnik a legradikálisabban gondolkodó pesszimistákhoz tartozom) az intézmény létesítése végett senkinek sem szükséges paedagogia-optimiztikus vagy optimiztikus véleményét nyilvánítani, — ép oly kevés szükséges ama intézmény létesítése végett politikai, vallásos, vagy egyéb nézeteket különösen hangsúlyoznia, kivéven a paedagogiai uton egymáshoz való békés közöledést. — Mindezek fejtegetése az intézmény hatáskörébe fog tartozni mihelyst organizálva leend s ezen dolgok bolygatása jelenben időtlen s káros lenne.

A nemzetközi tanácsadó paedagogiai központ delegatiókból álland (minden államból két-három paedagogus) melyeket a kormány s tanítás közösen megbíz s kiküld, s a kik feladatukká teszik az összes paedagogiai tárgyak beható tanulmányozását s vizsgálatuk eredményét nyomtatott jelentésekben közölik — mindig azonban békés, nemzetközi egymáshoz való közöledés s egyetértés szellemében.

Nevelők! Emberbarátok!

Pénzadakozással nincs összekötve. A belépési nyilatkozat nagy számától függ azonban a különböző országok rókonzenvenes támogatása, hogy a terv nemzetközivé váljék. Ezen igazán megszívlelendő felhívást teljes erőnkkel támogatjuk.

Belépési nyilatkozat a következő:

Aululírott kész a Kurnig ur által javasolt nemzetközi tanácsadó paedagogiai központ létesítését, mely delegatiókból álland, (két, három paedagogus minden államból) a kormány s tanítás által közösen kiküldve s a kik feladatukká teszik az összes paedagogiai tárgyak beható tanulmányozását s vizsgálataik eredményét nyomtatott jelentésekben közölik, mindig azonban békés nemzetközi egymáshoz való közöledés és egyetértés szellemében, támogatni, — minden egyéb bármiméü kötelezettség átvétele nélkül.

Uj katonai rendeletek. Az önkéntes belépésre vonatkozólag a közös hadügyminiszter és a honvédelmi miniszter rendeletet adtak ki, melyet — politikai természetére vonatkozás nélkül — közérdekű voltánál fogva alábbiakbani smertetjük: Mivel számos törvényhatóság megtiltotta tisztviselőinek a belépő bizonyítványok kiadását, hogy az önkéntesek besorozása mégis lehetséges legyen, a közös hadügyminiszter és a honvédelmi miniszter utasítja a hadkiegészítő parancsnokságokat, hogy ezeket a polgári hatóságok által kiállítandó bizonyítványokat a hadseregbe önként belépő ifjakról ne követeljük. Így az önkéntesektől az idén nem kívánják meg az illetőség igazolását, az az ott jelenkezhetnek sorozásra, a hol akarnak. Azoktól az egyévi önkéntesektől, a kik állam-költségen akarnak szolgálni, nem kívánnak szegénységi bizonyítványt; elég ha az apa, vagy a gyám írásban

bejelenteni, hogy fia katonai szolgálatának költségeit nem tudja fizetni; e nyilatkozattal, ha két tanu aláírja, beéri a katonaság, s nem kíván szegénységi bizonyítványt. Hasonlóképpen két tanu által aláírt nyilatkozat pótolja a saját költségükön szolgáló önkénteseknél azt a bizonyítványt, a mely szerint a szülők kijelentik, hogy fiuk katonai szolgálatának költségeit fizetni tudják és készek is. Az erkölcsi és belépési bizonyítványt jegyzőkönyv, fogja pótolni. A hadseregbe belépni kívánó önkéntes elmegy a hadkiegészítő parancsnoksághoz, s ott a parancsnok vagy helyettes, s egy tiszt és egy altiszt előtt elmondja, hogy volt-e már büntetve, s ha igen: miért. Ha kijelenti, hogy se büntetett, se nyeregsgérvágyból elkövetett vétség, közmemérem megsértése miatt még nem volt megbüntetve, s polgári jogainak élvezetétől megfosztva nincsen, — akkor e nyilatkozatról jegyzőkönyvet készítenek, s ez a jegyzőkönyv pótolja a rendes körülmények között a polgári hatóságok által kiállítandó erkölcsi bizonyítványt és belépési nyilatkozatot. A három-évi (a honvédségnél kétévi) szolgálatra idő előtt önként jelenkezésként szintén nem kívánnak a születési bizonyítványon kívül semmi okmányt, s a besorozás előtt a polgári hatóságok által kiállítandó okmányok helyett velük is csak jegyzőkönyvet vesznek föl éppen úgy, mint az egyévi önkéntességre jogosultakkal.

— **Kábítószerek.** A kokain, opium és morium, orvosi rendelés nélkül használva rendszerint végzetes bajokat hárít az emberre.

Mindegyik rózsás álmokban ringat, de az ébredés annál iszonyubb.

Megtámadják az agyat s annak bomlását idézik elő. A rászokás hamaros, a leszokás majdnem lehetetlen.

A délvidek őrlítjei ettől sokasodnak meg. Ma már a veszni indultak tubákképpen szippantják föl és így még hamarabb hat az agyra, mint elnyelve, vagy befeeszkendezve.

Mint hogy a kokain minden alkoholos ital iránt undort gerjeszt, Észak-Amerika némely déli államában ma már a bortermelés daczára nincs keresma és a rézbőrűek föltűnően pusztulnak tőle.

Felvétel a petrozsényi állami elemi népiskolába az 1905-906. tanévre.

A rendes iskoláztatás pontos megkezdhetésére a szülők, gyámok és tanúgy barátok tájékoztatására az alábbiakban közöljük a beíratásoknál szem előtt tartandó szabályokat:

1. Az elemi mindennapi iskolába a 6 évet még be nem töltött és a 12 évet már betöltött gyermeket rendszerint felvenni nem lehet
2. Oly gyermekeket, akik eléggé fejlettek és a kiknek a 9-ik év betöltéséhez a beíratáskor legfeljebb három hónapjuk hiányzik, azokat azon esetben lehet az elemi iskola első osztályába felvenni, ha az elemi iskolában elegendő hely áll rendelkezésre, illetőleg, ha a hat évet teljesen betöltött mindennapi tankötelesek már mind felvették.
3. A hat évesek mint kezdők iratnak be, a korosabbak az előző tanévi és kielégítő előmenetelük szerint a magasabb osztályokba.
4. A más intézetből jött tanulók nyilvános bizonyítványuk és anyakönyvi kivonatuk, valamint oltási bizonyítványuk felmutatása után vehetők fel a megfelelő osztályokba.
5. Oltási bizonyítványt minden tanuló köteles a beíratáskor felmutatni, vagy az újraoltást más módon igazolni.
6. Magánuton tanult növendékek érvényes bizonyítványt kötelesek felmutatni. (1868. évi 38 t.-c. 7. §.)
7. A 12-ik évüket betöltött mindkét nembeli tankötelesek, ha csak be nem igazolják azt, hogy: a) iparos, vagy kereskedő tanonc — iskolába, b) felső vagy polgári népiskolába, c) felsőbb leányiskolába, d) középiskolába, e) szakiskolába járnak, — az általános — a vagy a gazdasági ismétlő iskolába irandók be. Azon tanuló, aki a tanév második felében tölti be 12-ik életévét, köteles a tanév végeig a mindennapi iskolába járni.
8. A ragályos bajban szenvedő, vagy undorító betegséggel lévő a vagy hülye tankötelesek az iskolába fel nem vehetők.
9. Azon szülő, gazda vagy gyám, a kinek a gyermeke vagy gyámoltja a beíratások alkalmával bármilyen okból visszautasított, panaszával a gondnoksághoz fordulhat.

Tanév közben csak a lakóhely változása esetén léphetnek át illetve vehetők fel a tanulók más iskolába.

A beíratások f. évi szeptember hó 1. 2. 3. és 4-ik napján történnek az állami iskola ugynevezett nagy épületének folyosóján délelőtt 8 órától 11 óráig és d. u. 2 órától 4 óráig tartatnak.

Tandij egész évre 4 korona. Beírási díj és tanító nyugdíjalapra minden tanuló által 80 fillér fizetendő. Ez utóbbi kötelezettség alól senki sem menthető fel. A szegénységüket hatóságilag kellően igazolni tudó szülők gyermekei tandij mentességre számíthatnak.

Petrozsény, 1905. aug. hó 15-én.

VIGH NÁNDOR,
áll. isk. igazgató.

NYILTTÉR *).

Szurdukban a Bozsits-féle vendéglőt **Káló Jenő** vette bérbe, aki a kiránduló közönség étel- s italigényeinek kielégítéséről ismert előzőkenységével s jutányos árak mellett gondoskodik. Kényelmesen berendezett vendégszobák is rendelkezésre állnak. Eddig az volt a panasz, hogy a közönség ételt s italt nem kaphatott Szurdukban. Most már erre a panaszra sincsen ok.

Egy vendég.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelőséget a Szerk.

Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

Értesítés.

Iskolai tanulókat teljes ellátásra jutányos áron elfogad

**őzv. Groszék Nándorné
Petrozsény, Főutca.**

1—3

Magyar Királyi

Államvasutak

Üzletvezetőség Aradon.

19876. sz. 1905. I.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Petrozsény állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik.

A bérlet jelenlegi vendéglőstől azonnal átvethető és tart az átvétel időpontjától számított öt éven át.

A bérleti feltételek az alulírott üzletvezetőség I. osztályában a rendes hivatalos órák alatt hétköznapiokon d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyegű és „Ajánlat a petrozsényi pályavendéglő bérletére a 19876/1905. számhoz” felíratot ellátott borítékba zárt lepecsételt s két tanu előtt aláírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, iparengedély stb.) együtt 1905. évi szeptember hó 5-én déli 12 óráig az alulírt üzletvezetőség általános (I.) osztálya főnökénél nyújthatók be.

Bánatpénz fejében 200 korona azaz kétszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb 1905. évi szeptember hó 4. déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarekpénztári letétkönyvek bánatpénz képen nem fogadtatnak el. Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebbi árfolyam szerint jegyzett értékben, de soh sem névértéken felül fognak számíttatni.

A készpénzben letett összeg után kamat nem fizetettik.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letétéről nyert pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszege való tekintet nélkül, szabadon történik.

Aradon, 1905. évi augusztus hó 16-án.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége.

Jegyzet: Utánnomás nem díjazatik.

1009. szám.

1905. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 1905. évi Sp. I. 639/2 számú végzése következtében Dr. Ábrahám József ügyvéd által képviselt Kohn Jonás és fiai dévai cég javára, Klein Fani petrozsényi lakos ellen 837 K. 19 f. s járulékaik erejéig 1905. évi június hó 26-án fogatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 273 kor. 82 fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: házi butorok, hordok, italok, bolti árucikkek és üzleti felszerelések nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróság 1905-ik évi V. 797/2 számú végzése folytán 837 k. 19 f. tőkekövetelés, ennek 1905. évi május hó 28 napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 136 korona 27 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Klein Fani petrozsényi lakos házána leendő eszközésére 1905. évi aug. hó 31-ik napjának d. e. II órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is, elfognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Puj, 1905. évi augusztus hó 14-én.

Br. Bánffy Albert,
kir. bír. végrehajtó.

1010. szám.

1905. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a tropani cs. és kir. törvényszéknek 1905. évi 373/5 számú végzése következtében Dr. Ábrahám József ügyvéd által képviselt Lasske & Beer bej. cég javára, Mannheim Farkas petrozsényi lakos ellen 2081 korona 16 fillér s jár. erejéig 1905. évi június hó 27-én fogatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 1211 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: különféle férfi ruhaszövetek, kész férfi ruhák és szobabutorok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróság 1905. évi V. 823/2 számú végzése folytán 2081 kor. 16 fill. tőkekövetelés, ennek 1904. évi december hó 11 napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 112 kor. 06 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Mannheim Farkas, petrozsényi szabómester lakásán leendő megtartására 1905. évi szeptember hó 4-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Puj, 1905. évi augusztus 13-án.

Br. Bánffy Albert,
kir. bír. végrehajtó.

Értesítés.

Zongora hangolás és javításokat, jutányos díj mellett, elvállal, továbbá hegedű privát órákat ad és czimbalmot hangol lelkiismeretesen

Simon A. Rudolf,
Vulkán.

Ház eladás.

Petrozsényben a Malea-utca 842. sz. a. lévő házam, amely áll: 1 nagy szoba, konyha, pincze, egy nagy kert és egyéb mellék épületekből, örök áron azonnal eladom.

Petrozsény, 1905. aug. 17-én.

Gadó Mócsi.

„Egy a vegyeskereskedésben jártas ügyes fiatal

kereskedő segédet

azonnali felvételre jelentkeznek.”

Puj, 1905. aug. 16-án.

Tisztelettel:

PAPP ÁRPÁD
v. kereskedő.

Üzletáthelyezés.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel becses tudomására hozni, hogy **órás és ékszerész** üzletemet a dr. Rosenberg-féle házból ugyancsak a **Kossuth Lajos utczában lévő saját házamba** helyeztem át s dúsan felszereltem és kibővítettem úgy, hogy a legmesszebbmenő igényeket kielégíteni képes vagyok.

Órák és ékszerek javítását jótáltás mellett jutányosan elvállalom.

Jelentem továbbá, hogy az előnyösen ismert **Lakos Nándor** budapesti cég ügynökségét elvállaltam, minek folytán **acetylen-világítás** berendezésére úgy helyben, mint vidéken a legjutányosabban s szavatosság mellett vállalkozom, némkülönben **varrógépeket s kerékpárokat** előnyös feltételek mellett árusítok el s ezek javítását elvállalom.

Petrozsény, 1905. aug. hó.

Krausz József.**Eladó ház.**

A Mátyás-utczában levő több szobából esetleg 2 lakóra is berendezett uri lakás a hozzá tartozó mellékhépelekekkel eladó.

Értekezhetni;

TASSY LAJOS,
építészszel.

Eladó pénzszekrény.

Vulkáni fiókházletemben lévő tűzmentes két ajtos pénzszekrényt jutányos árban eladom.

Krausz József
Petrozsény (főutca).

Eladó ház és üzlethelyiség.

Petrozsényben a piacztéren a község központján levő házam, mely két üzlethelyiségből, egy nagy szobából és konyhából, továbbá az udvaron 2 lakószoba, konyha és egyéb mellék-helyiségekből, valamint két külön felső lakószoba és konyhából áll, szabadkézből örökáron eladó.

Értekezhetni:

Sajtos Jánossal

Kossuth Lajos utca.

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad
e lap kiadóhivatala.

A
„PESTI NAPLÓ”
uj karácsonyi ajándéka.

Modern
Magyar Festőmű-
vészek

a címe uj kiadványunknak,
melyet 1905. évi karácsonyi ajándéku szántunk
t. előfizetőinknek.

Ez uj ajándékművünk, noha folytatása és kiegészítő része lesz a „**Magyar Festőművészet Album**”-nak, mégis mint teljesen önálló mű gyönyörű foglalatja lesz a modern magyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a magyar irodalmat és magyar művészetet szolgálták, nagyszabású és nagyértékű diszművek **százegyzernyi példányaival** terjesztve el a magyar **költészet és festőművészet** nagyjainak alkotásait. A remekművek e diszes sorozatát folytatja most a „Pesti napló” uj és minden eddigi ajándékát tulszárnyaló diszművel: a **Modern Magyar Festőművészek**-kel.

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mesteri kivitelű műlapokon és **gyönyörű, több színnyomású képekben.**

Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben **jelesebb festőink** vonzóan megírt **életrajzát**. A szöveget, amely a modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni, elsőrendű esztétikusaink könyvnyed előadásában, színes képek és rajzok fogják tarkítani. Albumunk külső formájában is követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar **könyvkötőiparművészet** újabb alkotása lesz.

Ezt az uj, páratlan diszú ajándékunkat megkapja karácsonyra állandó előfizetőinkön kívül minden uj előfizető is, aki mostantól kezdve egy évre **megszakítás nélkül** a Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető.

Előfizetési ár: 1 évre 28 kor. $\frac{1}{2}$ évre 14 kor. $\frac{1}{4}$ évre 7 kor. 1 hóra 2 kor. 40 fillér.
— Mutatványszámot szívesen küldünk.

Tisztelettel: a „Pesti Napló” kiadóhivatala.